

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ELEANOR SHARPSTON
27 päivänä syyskuuta 2018¹

Asia C-345/17

**Sergejs Buivids
ja muuna osapuolena
Datu valsts inspekcija**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Augstākā tiesa (ylin tuomioistuin, Latvia))

Ennakkoratkaisupyyntö – Direktiivin 95/46/EY soveltamisala – Videotallenteen, jossa poliisit hoitavat tehtäviään poliisiasemalla, kuvaaminen ja julkaiseminen internetsivustoilla – Henkilötietojen käsittely ja ilmaisuvapaus – Direktiivin 95/46/EY 9 artikla

1. Tämä Augstākā tiesan (ylin tuomioistuin, Latvia) ennakkoratkaisupyyntö koskee videotallenteen, jossa poliisit hoitavat tehtäviään poliisiasemalla, kuvaamista ja julkaisemista internetsivustoilla. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää ohjeita yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun direktiivin 95/46/EY² soveltamisalasta ja sen 9 artiklassa säädetyn poikkeuksen (jäljempänä journalistisia tarkoituksia koskeva poikkeus) tulkinnasta.

Unionin lainsäädäntö

Euroopan unionin perusoikeuskirja

2. Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 7 artiklassa taataan jokaisen oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen.³ Perusoikeuskirjan 8 artiklassa todetaan seuraavaa: ”Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi”. Perusoikeuskirjan 11 artiklan mukaan jokaisella on oikeus sananvapauteen, mikä sisältää oikeuden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisten siihen puuttumatta.⁴

1 Alkuperäinen kieli: englanti.

2 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EYVL 1995, L 281, s. 31). Kyseinen direktiivi on 25.5.2018 alkaen kumottu ja korvattu luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL 2016, L 119, s. 1).

3 EUVL 2010, C 83, s. 391.

4 Perusoikeuskirjan 7 ja 11 artiklassa taatut oikeudet vastaavat Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 8 ja 10 artiklassa vahvistettuja oikeuksia (oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta sekä sananvapaus). Kaikki jäsenvaltiot ovat Euroopan ihmisoikeussopimuksen sopimuspuolia, mutta Euroopan unioni ei ole sellaisenaan vielä liittynyt siihen; ks. lausunto 2/13, 18.12.2014 (EU:C:2014:2454.)

3. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdassa määrätään, että siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa.

Direktiivi 95/46

4. Direktiivin 95/46 johdanto-osassa luetellaan seuraavat tavoitteet:

” – periaatteita ei sovelleta luonnollisen henkilön suorittamaan tietojenkäsittelyyn yksinomaan yksityisissä tai henkilökohtaisissa asioissa, joita ovat kirjeenvaihto tai osoitteiston pitäminen,

--

-- ottaen huomioon tietoyhteiskuntaan liittyvän, kuva- ja äänimateriaalia sisältävien, luonnollisia henkilöitä koskevien tietojen keräämis-, siirtämis-, käsittely-, tallennus-, säilyttämis- ja välitystekniikan tämänhetkisen kehityksen tärkeyden, [direktiiviä 95/46] olisi sovellettava kyseisten tietojen käsittelyyn,

--

-- kuva- ja äänimateriaalia sisältävien tietojen käsittely, esimerkiksi videovalvonta, ei kuulu [direktiivin 95/46] soveltamisalaan, jos käsittely toteutetaan yleistä turvallisuutta, puolustusta, valtion turvallisuutta tai rikosoikeuden alalla tapahtuvaa valtion toimintaa varten tai muuta sellaista toimintaa varten, joka ei kuulu [unionin] oikeuden soveltamisalaan,

-- journalistisia tarkoituksia tai kirjallisen tai taiteellisen ilmaisun tarkoituksia varten toteutetun kuva- ja äänimateriaalia sisältävien tietojen käsittelyn osalta, erityisesti audiovisuaalisella alalla, direktiivin periaatteita sovelletaan rajoitetusti 9 artiklan säännösten mukaisesti,

--

-- journalistisia tarkoituksia tai kirjallisen tai taiteellisen ilmaisun tarkoituksia varten suoritettavassa henkilötietojen käsittelyssä erityisesti audiovisuaalisella alalla on tehtävä poikkeuksia tiettyihin [direktiivin 95/46] säännöksiin tai rajoituksiin, siltä osin kuin ne ovat tarpeen yksilön perusoikeuksien ja ilmaisuvapauden ja erityisesti [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 10 artiklan mukaisesti taatun tietojen vastaanottamis- ja luovuttamisvapauden yhteensovittamiseksi; näin ollen jäsenvaltioiden on perusoikeuksien tasapainon luomiseksi säädettävä tarvittavista poikkeuksista ja rajoituksista tietojenkäsittelyn laillisuutta koskevien yleisten toimenpiteiden -- osalta --”.⁵

5. Direktiivin 95/46 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on ”henkilötietojen käsittelyssä turvattava yksilöille heidän perusoikeutensa ja -vapautensa ja erityisesti heidän oikeutensa yksityisyyteen”.

6. Direktiivin 95/46 2 artiklassa esitetään seuraavat määritelmät:

”a) ’henkilötiedoilla’ [tarkoitetaan] kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä (’rekisteröity’) koskevia tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa, erityisesti henkilönumeron taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella,

5 Johdanto-osan 12, 14, 16, 17 ja 37 perustelukappale.

b) 'henkilötietojen käsittelyllä' ('käsittely') [tarkoitetaan] kaikenlaisia sellaisia toimintoja tai toimintojen kokonaisuuksia, joita kohdistetaan henkilötietoihin joko automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tai manuaalisesti, kuten tietojen kerääminen, tallentaminen, järjestäminen, säilyttäminen, muokkaaminen tai muuttaminen, tiedon haku, kysely, käyttö, luovuttaminen siirtämällä, levittämällä tai asettamalla muutoin saataville, yhteensovittaminen tai yhdistäminen sekä suojaaminen, poistaminen tai tuhoaminen,

--

d) 'rekisterinpitäjällä' [tarkoitetaan] luonnollista tai oikeushenkilöä, julkista viranomaista, virastoa tai muuta toimielintä, joka, yksin tai yhdessä toisten kanssa, määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen ja keinot --".

7. Direktiiviä 95/46 sovelletaan sen 3 artiklan mukaisesti

"1. -- osittain tai kokonaan automatisoituun tietojenkäsittelyyn sekä sellaisten henkilötietojen manuaaliseen käsittelyyn, jotka muodostavat rekisterin osan tai joiden on tarkoitus muodostaa rekisterin osa.

2. [Direktiiviä 95/46] ei sovelleta henkilötietojen käsittelyyn,

– joka suoritetaan sellaisessa toiminnassa, joka ei kuulu [unionin] oikeuden soveltamisalaan, kuten toiminta, josta on määrätty Euroopan unionista tehdyn sopimuksen V ja VI osastossa, ja kaikissa tapauksissa käsittely, joka koskee yleistä turvallisuutta, puolustusta, valtion turvallisuutta (myös valtion taloudellista hyvinvointia, kun käsittelyoperaatio on sidoksissa valtion turvallisuutta koskeviin kysymyksiin) ja rikosoikeuden alalla tapahtuvaa valtion toimintaa,

– jonka luonnollinen henkilö suorittaa yksinomaan henkilökohtaisessa tai kotitalouttaan koskevassa toiminnassa."

8. Direktiivin II luvun otsikko on "Yleiset säännöt henkilötietojen käsittelyn laillisuudesta". Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, että henkilötietoja käsitellään kyseisessä kohdassa lueteltujen kumulatiivisten edellytysten mukaisesti. Tähän luetteloon sisältyy se, että henkilötiedot voidaan kerätä ainoastaan tiettyä nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten.⁶ Direktiivin 95/46 6 artiklan 2 kohdassa säädetään, että rekisterinpitäjän on huolehdittava 6 artiklan 1 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymisestä.

9. Direktiivin 95/46 7 artiklassa säädetään tietojenkäsittelyn laillisuutta koskevista periaatteista. Niihin sisältyy se, että käsittelyn on oltava tarpeen rekisterinpitäjän tai tiedot saavan sivullisen oikeutetun intressin toteuttamiseksi, elleivät kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdan nojalla suojellut perusoikeudet ja -vapaudet syrjäytä tätä intressiä.⁷

6 6 artiklan 1 kohdan b alakohta. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja c–e alakohdassa säädettyjen edellytysten mukaan henkilötietoja on käsiteltävä asianmukaisesti ja laillisesti, niiden on oltava myös asianmukaisia ja olennaisia, eivätkä ne saa olla liian laajoja siihen tarkoitukseen, mihin ne on kerätty, niiden on oltava täsmällisiä, ja ne on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan sen ajan, kuin on tarpeen niiden tarkoitusten toteuttamista varten, joita varten tiedot kerättiin. Näillä edellytyksillä ei ole väliä merkitystä käsiteltävässä asiassa.

7 Luettelo tapauksista, joissa henkilötietojen käsittelyä voidaan pitää laillisena 7 artiklassa säädettyjä tarkoituksia varten, on tyhjentävä ja rajoittava. Ainoastaan 7 artiklan f alakohta on merkityksellinen käsiteltävässä asiassa: ks. jäljempänä tämän ratkaisuehdotuksen 67–71 kohta.

10. Direktiivin 95/46 9 artiklan, jonka otsikko on ”Henkilötietojen käsittely ja ilmaisuvapaus” (ja joka sisältyy direktiivin II lukuun), mukaan ”jäsenvaltioiden on säädettävä ainoastaan journalistisia tarkoituksia tai taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten toteutettua henkilötietojen käsittelyä varten poikkeuksista ja vapautuksista [II] luvusta, IV luvusta ja VI luvusta, ainoastaan jos ne osoittautuvat välttämättömiksi yksityisyyttä koskevan oikeuden ja ilmaisuvapautta koskevien sääntöjen yhteensovittamisessa”.

11. Direktiivin 13 artiklassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat toteuttaa toimenpiteitä, joilla pyritään rajoittamaan muun muassa 6 artiklan 1 kohdassa säädettyjen oikeuksien ja velvoitteiden alaa, jos tällaiset rajoitukset ovat välttämättömiä tiettyjen intressien, kuten valtion turvallisuuden, puolustuksen tai yleisen turvallisuuden, varmistamiseksi.

Kansallinen lainsäädäntö

12. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että käsiteltävään asiaan sovellettavan Latvian lainsäädännön tavoitteena on suojata luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia, erityisesti oikeutta yksityisyyteen, luonnollisia henkilöitä koskevien henkilötietojen käsittelyssä. Henkilötietojen suojasta annetun lain (Fizisko personu datu aizsardzības likums) 3 §:n 3 momentin mukaan kansalliset säännökset eivät koske henkilötietojen käsittelyä, jos niitä käsittelevät luonnolliset henkilöt henkilökohtaisiin tai kotitalouden tarpeisiin ja jos henkilötietoja ei myöskään jaeta kolmansille henkilöille.

13. Kyseisen lain mukaan henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä koskevia tietoja. Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan kaikenlaisia sellaisia toimintoja tai toimintojen kokonaisuuksia, joita kohdistetaan henkilötietoihin, kuten tietojen kerääminen, tallentaminen, tiedonhaku, säilyttäminen, järjestäminen, muokkaaminen, käyttäminen, luovuttaminen, siirtäminen, levittäminen, suojaaminen ja poistaminen.

14. Henkilötietojen suojasta annetun lain 5 §:n nojalla kyseisen lain säännöksistä voidaan poiketa, jos henkilötietoja käsitellään lehdistöstä ja muista joukkoviestintävälineistä annetussa laissa (Par presi un citiem masu informācijās līdzekļiem likums) tarkoitettuja journalistisia tarkoituksia varten taikka taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten.

Tosiseikat, asian käsittelyn vaiheet ja ennakkoratkaisukysymykset

15. Sergejs Buivids (rekisterinpitäjä käsiteltävässä asiassa) tallensi videon latvialaisella poliisiasemalla. Tallenne koski lausumaa, jonka Buivids antoi poliisille häntä vastaan vireille pannussa hallinnollisessa menettelyssä.⁸ Videolla voidaan nähdä poliisin toimitilat ja useita poliiseja hoitamassa tehtäviään. Siihen on tallennettu Buividsin keskustelu poliisien kanssa näiden hoitaessa hallinnollisia tehtäviään, ja siinä kuullaan Buividsin, poliisien ja hänen seuralaisensa äänet. Buivids julkaisi kyseisen videotallenteen internetsivustolla www.youtube.com.

16. Datu valsts inspekcija (tietosuojavirasto, Latvia) totesi 30.8.2013 tekemässään päätöksessä, että Buivids oli rikkonut henkilötietojen suojasta annettuun lakiin sisältyviä asiaa koskevia kansallisia säännöksiä (8 §:n 1 momenttia), koska hän ei ollut ilmoittanut poliiseille (rekisteröidyille) kuvauksen tarkoitusta kyseisten säännösten mukaisesti. Hän ei myöskään ollut antanut tietosuojavirastolle mitään

⁸ Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa ennakkoratkaisupyynnössään, että Buividsille määrättiin myöhemmin sakko kyseisen hallinnollisen menettelyn yhteydessä.

tietoja kuvaamisen ja videotallenteen internetsivuilla julkaisemisen tarkoituksesta näyttääkseen toteen, että hänen tallenteen kuvaamiseen ja julkaisemiseen liittyvät tarkoituksensa täyttivät asiaa koskevien kansallisten säännösten edellytykset. Näin ollen tietosuojavirasto vaati Buividsia poistamaan kyseisen videon www.youtube.com-sivustolta ja muilta internetsivustoilta, joilla se oli julkaistu.

17. Buivids nosti kanteen Administratīvā rajona tiesassa (ensimmäisen oikeusasteen hallintotuomioistuim, Latvia), joka hylkäsi kanteen. Sitten hän valitti tuomiosta Administratīvā apgabaltiesaan (maakunnallinen hallintotuomioistuim, Latvia) ja vaati 30.8.2013 tehdyn päätöksen toteamista lainvastaiseksi ja korvausta siitä aiheutuneesta vahingosta. Valituksensa tueksi Buivids väitti, että hänen tarkoituksenaan oli kiinnittää videolla yhteiskunnan huomio poliisiin hänen mielestään lainvastaiseen toimintaan. Ennakkoratkaisupyyntöissä ei ole mitään sellaista, mikä osoittaisi, että Buivids määritteli väitetyn lainvastaisen toiminnan muodostaneet toimet.

18. Administratīvā apgabaltiesa hylkäsi Buividsin vaatimukset seuraavista syistä. Ensinnäkin se katsoi, että rekisteröidyt olivat tunnistettavissa Buividsin tallenteessa. Toiseksi se totesi, ettei Buivids tehnyt videotallennetta journalistisia tarkoituksia varten Latvian oikeussääntöjen mukaisesti. Koska Buivids oli tehnyt tallenteen työpaikallaan tehtäviään hoitaneista poliiseista eikä ollut ilmoittanut heille kyseisten henkilötietojen käsittelyn erityistä tarkoitusta, Buivids ei ollut noudattanut henkilötietojen suojasta annetun lain 5 §:ää eikä 8 §:n 1 momenttia. Kolmanneksi tietosuojavirasto oli pyytänyt Buividsia poistamaan videon internetsivustoilta, joilla se oli julkaistu, koska hän oli käsitellyt henkilötietoja lainvastaisesti. Tämä pyyntö oli sekä laillinen että oikeasuhteinen. Käsiteltävässä asiassa ei ole myöskään ilmeistä, että Buividsin ilmaisuvapautta koskevan oikeuden ja rekisteröityjen yksityisyyttä koskevan oikeuden välillä oli ristiriita, koska valittaja ei ollut ilmoittanut, missä tarkoituksessa hän julkaisi videon. Videolla ei myöskään näytetty yleisölle ajankohtaisia uutisia eikä paljastettu poliisien laitonta toimintaa.

19. Buivids teki ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen kassaatiovalituksen kyseisestä tuomiosta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuim huomauttaa, että Buividsin tapauksessa on kyse yhdestä ainoasta videotallenteesta, jossa poliisit hoitavat tehtäviään toimiessaan julkisen vallan edustajina. On epävarmaa, kuuluvatko Buividsin toimet direktiivin 95/46 soveltamisalaan ja sovelletaanko kyseisen direktiivin 9 artiklassa säädettyä journalistisia tarkoituksia koskevaa poikkeusta henkilökohtaisen mielipiteen ilmaisemiseen poliisin työstä jakamalla internetsivustolla www.youtube.com videotallenne, jossa näkyvät tehtäviään hoitavat poliisit. Näin ollen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuim pyytää unionin tuomioistuimelta seuraavia kysymyksiä koskevia ohjeita:

- ”1) Sisältyvätkö direktiivin 95/46 soveltamisalaan nyt käsiteltävän asian kohteena olevien kaltaiset toimenpiteet eli menettelytoimia suorittavien poliisiviranomaisten tallentaminen videolle poliisiasemalla ja videon julkaiseminen internetsivustolla www.youtube.com?”
- 2) Onko direktiiviä 95/46 tulkittava siten, että edellä mainittuja toimintoja voidaan pitää kyseisen direktiivin 9 artiklassa tarkoitettuna henkilötietojen käsittelynä journalistisia tarkoituksia varten?”

20. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Buivids, Itävallan, Tšekin, Italian, Latvian, Puolan ja Portugalin hallitukset sekä Euroopan komissio. Buivids, Latvian hallitus ja komissio osallistuivat 21.6.2018 pidettyyn istuntoon yhdessä Ruotsin hallituksen kanssa, joka ei ollut toimittanut kirjallisia huomautuksia.

Ensimmäinen kysymys

21. Ensimmäisessä kysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, kuuluuko henkilö, joka tekee videotallenteen tehtäviään hoitavista poliiseista ja julkaisee tämän videotallenteen myöhemmin internetsivustolla, esimerkiksi www.youtube.com-sivustolla, direktiivin 95/46 soveltamisalaan.

22. Buivids, Tšekki, Italia, Puola, Portugali ja komissio väittävät, että kyseiset toimet kuuluvat direktiivin 95/46 soveltamisalaan. Itävalta ja Latvia väittävät päinvastaista.

23. Buividsin toimien kaltaiset toimet kuuluvat nähdäkseni todellakin direktiivin 95/46 soveltamisalaan.

24. Direktiivin 95/46 3 artiklan 1 kohdan sanamuoto käsittää tehtäviään hoitavista poliiseista poliisiasemalla tehdyn videotallenteen siltä osin kuin se on osittain tai kokonaan automatisoitua tietojenkäsittelyä. Unionin tuomioistuin on jo katsonut, että kyseisen direktiivin 2 artiklan a alakohdan mukaan kameran tallentama henkilön kuva kuuluu henkilötiedon käsitteeseen.⁹ Kyseisen direktiivin 2 artiklan b alakohdasta seuraa, että videotallenne on lähtökohtaisesti ”henkilötietojen käsittelyä”, koska se kuuluu käsitteeseen ”kaikenlaiset sellaiset toiminnot tai toimintojen kokonaisuudet, joita kohdistetaan henkilötietoihin – –, kuten tietojen kerääminen, tallentaminen, – – säilyttäminen”.¹⁰ Unionin tuomioistuin on aiemmin todennut, että toimenpide, jolla henkilötiedot on laitettu internetsivulle, on direktiivin 95/46 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettua käsittelyä.¹¹

25. Tällaisen videotallenteen julkaiseminen internetsivustolla kuuluu näin ollen selvästi direktiivin 95/46 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun henkilötietojen ”käsittelyn” käsitteeseen.¹²

26. Se, miten tulkitseen 2 artiklan a ja b alakohtaa, luettuna yhdessä 3 artiklan 1 kohdan kanssa, on sopusoinnussa direktiivin 95/46 tavoitteiden kanssa, joiden mukaan direktiiviä olisi sovellettava muun muassa kuva- ja äänimateriaalia sisältävien, luonnollisia henkilöitä koskevien tietojen tallentamiseen, säilyttämiseen ja välittämiseen.¹³ Johdanto-osan 16 perustelukappaleessa todetaan, että direktiivin soveltamisalaa on rajoitettava valtion käsitellessä kuva- ja äänimateriaalia sisältäviä tietoja, jos ”käsittely toteutetaan yleistä turvallisuutta, puolustusta, valtion turvallisuutta tai rikosoikeuden alalla tapahtuvaa valtion toimintaa varten tai muuta sellaista toimintaa varten, joka ei kuulu [unionin] oikeuden soveltamisalaan”; vastakohtaispäätelmänä tästä seuraa, että lainsäätäjä katsoi, että videotallenteiden olisi muussa tapauksessa kuuluttava direktiivin 95/46 soveltamisalaan.¹⁴

27. Itävalta katsoo, etteivät Buividsin toimien kaltaiset toimet kuulu direktiivin 95/46 soveltamisalaan. Se väittää, että ennakkoratkaisupyynnössä todetaan, että Latvian lainsäädännön mukaan valtion virkamiehillä ei ole virkatehtäviä hoitaessaan oikeutta yksityisyyteen henkilötietojen käsittelyssä, koska tehtäviään hoitavien virkamiesten on hyväksyttävä, että heidän toimintansa on julkista ja että heidän toimiaan saatetaan valvoa.

28. En hyväksy tätä vastaväitettä.

29. Direktiiviin 95/46 ei sisälly nimenomaista poikkeusta, jossa virkamiehet, kuten poliisit, jätetään sen soveltamisalan ulkopuolelle. Tällaista tavoitetta ei ilmene myöskään johdanto-osan perustelukappaleista.

9 Tuomio 11.12.2014, Rynes (C-212/13, EU:C:2014:2428, 21 ja 22 kohta).

10 Tuomio 11.12.2014, Rynes (C-212/13, EU:C:2014:2428, 23 ja 24 kohta).

11 Tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 26 kohta).

12 Tuomio 6.11.2003, Lindqvist (C-101/01, EU:C:2003:596, 25 ja 26 kohta). Kyseisessä tapauksessa siivooja julkaisi internetsivustoja, joiden avulla rippikouluun valmistautuvat seurakuntalaiset saivat helposti tarvitsemiaan tietoja.

13 Johdanto-osan 14 perustelukappale.

14 Johdanto-osan 16 perustelukappale; ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 4 kohta.

30. Direktiiviä on lisäksi tulkittava perusoikeuksien kanssa yhteensopivalla tavalla. Virkamiehiä suojellaan lähtökohtaisesti samalla tavoin kuin muita henkilöitä, kun on kyse oikeudesta yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen (perusoikeuskirjan 7 artikla) sekä henkilötietojen suojaa koskevasta oikeudesta (perusoikeuskirjan 8 artikla), joka juontaa juurensa yleisemmästä yksityisyyttä koskevasta oikeudesta.¹⁵ Muunlaisesta näkemyksestä voisi todellakin aiheutua kielteisiä seurauksia, koska virkamiehet olisivat heikossa asemassa yksityisyyttä koskevien oikeuksiensa kunnioittamisessa, mikä voisi olla esteenä henkilöstön rekrytoinnille ja pysymiselle julkisella sektorilla.

31. Unionin tuomioistuin on lisäksi todennut, ettei ilmaisua ”yksityiselämä” pidä tulkita suppeasti ja ettei mikään periaatteellinen syy salli sitä, että ammattitoiminta jätettäisiin sen ulkopuolelle.¹⁶

32. Latvia väittää, etteivät Buividsin toimien kaltaiset toiminnot kuulu direktiivin 95/46 soveltamisalaan neljästä syystä. Direktiivin 95/46 3 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaisesta tulkinnasta ensinnäkin seuraa, että direktiivin soveltaminen edellyttää, että kyseessä olevat tiedot sisältyvät rekisteriin. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Buivids tallensi yhden ainoan videon. Näin ollen ei voida katsoa, että hänen toimensa oli organisoitu tai järjestetty siten, että ne sisältyivät rekisteriin. Toiseksi 3 artiklan 1 kohdan tulkinnassa olisi Latvian mukaan otettava huomioon direktiivin 95/46 tavoitteet, joihin sisältyy yksityisyyttä koskevien oikeuksien suojaaminen. Yhteys tämän asianmukaisesti tulkittujen tavoitteiden ja yhden ainoan videotallenteen internetissä julkaisemisen välillä on liian heikko. Kolmanneksi videotallenteella näkyviä henkilöitä ei voida tunnistaa helposti. Kyseinen tallenne ei näin ollen sisällä ”tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä – – koskevia tietoja”, jotka sisältyvät direktiivin 2 artiklan a alakohdassa esitettyyn henkilötietojen määritelmään. Neljänneksi Latvia toteaa, että käsiteltävä asia eroaa asiasta Lindqvist:¹⁷ viimeksi mainitussa asiassa internetissä julkaistut henkilötiedot voitiin löytää syöttämällä nimi tai muita tietoja hakukoneeseen. Latvia toteaa lisäksi, että koska henkilötietojen suojasta annetun lain soveltamisala on direktiivin 95/46 soveltamisalaa laajempi, tietosuojaviraston Buividsia vastaan toteuttamat toimet olivat kuitenkin perusteltuja.

33. Hylkään direktiivin 95/46 soveltamisalaa koskevat Latvian väitteet seuraavista syistä.

34. En tulkitse 3 artiklan 1 kohtaa samalla tavoin Latvian hallituksen kanssa. Sen sanamuodossa ei todeta, että jos tietojenkäsittely on osittain tai kokonaan automatisoitua, tällaisten tietojen on *lisäksi* sisällyttävä rekisteriin, jotta direktiiviä 95/46 voidaan soveltaa. Mielestäni vaikuttaa pikemminkin siltä, että direktiivin 95/46 3 artiklan 1 kohtaa sovelletaan molemmissa tilanteissa: i) osittain tai kokonaan automatisoituun tietojenkäsittelyyn *ja* ii) tietoihin, joiden käsittely ei ole automatisoitua mutta jotka sisältyvät (tai joiden on tarkoitus sisältyä) rekisteriin.

35. Direktiivin 95/46 ensisijaisena tavoitteena on yksityisyyttä koskevan oikeuden suojaaminen henkilötietojen käsittelyssä. Buividsin kuvaamien poliisien oikeuksilla on oleellinen merkitys käsiteltävässä asiassa. He ovat tunnistettavissa yksittäisinä rekisteröityinä, ja heihin liittyviä tietoja julkaistiin. Näin ollen ensi näkemältä vaikuttaa siltä, että heidän perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklassa taattuja perusoikeuksiaan on selvästi loukattu.¹⁸ On merkityksetöntä, ovatko julkaistut tiedot arkaluonteisia vai eivät tai onko asianomaisille mahdollisesti aiheutunut haittaa.¹⁹

15 Tuomio 16.7.2015, ClientEarth ja PAN Europe v. EFSA (C-615/13 P, EU:C:2015:489, 30 kohta).

16 Tuomio 9.11.2010, Volker und Markus Schecke ja Eifert (C-92/09 ja C-93/09, EU:C:2010:662, 59 kohta).

17 Tuomio 6.11.2003 (C-101/01, EU:C:2003:596).

18 Tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 66 kohta).

19 Tuomio 8.4.2014, Digital Rights Ireland ym. (C-293/12 ja C-594/12, EU:C:2014:238, 33 kohta).

36. Se, onko rekisteröityjä vaikea tunnistaa, ei ole direktiivissä 95/46 säädetty peruste, eikä sen perusteella voida siksi määrittää, täyttyvätkö 3 artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset. Direktiivissä 95/46 ei myöskään edellytetä, että henkilötietojen käsittely sisältää tiedon, kuten nimen tai osoitteen, joka mahdollistaa internethaun tekemisen, ennen kuin henkilö voi väittää, että hänen tietosuojaoikeuksiaan on loukattu.

37. Kattavuuden vuoksi lisäksi, ettei direktiivin 95/46 3 artiklan 2 kohtaa nähdäkseni voida soveltaa käsiteltävässä asiassa. Kyseisessä säännöksessä todetaan, että direktiiviä ei sovelleta henkilötietojen käsittelyyn, ”joka suoritetaan sellaisessa toiminnassa, joka ei kuulu [unionin] oikeuden soveltamisalaan, – – ja kaikissa tapauksissa käsittely[yn], joka koskee yleistä turvallisuutta, puolustusta, valtion turvallisuutta – – ja rikosoikeuden alalla tapahtuvaa valtion toimintaa”. Poikkeuksena kyseisen direktiivin soveltamisalaa koskevista säännöksistä 3 artiklan 2 kohtaa on tulkittava suppeasti.²⁰ Kaikki esimerkkeinä mainitut toiminnot ovat valtioille tai valtion viranomaisille tyypillisiä toimintoja, jotka eivät liity yksityisten henkilöiden erilaisiin toiminta-aloihin. Ne on tarkoitettu rajaamaan säädetyn poikkeuksen soveltamisalaa niin, että poikkeusta sovelletaan vain toimintaan, joka on nimenomaisesti mainittu tai jonka voidaan katsoa kuuluvan samaan ryhmään (eiusdem generis).²¹

38. Buividsin toiminta oli yksityisiä näkemyksiään ilmaisevan henkilön toimintaa. Se ei näin ollen selvästikään kuulu direktiivin 95/46 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan soveltamisalaan.

39. Direktiivin 95/46 3 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan osalta unionin tuomioistuin on todennut, että kyseistä säännöstä on tulkittava kyseistä poikkeusta koskevassa johdanto-osan 12 perustelukappaleessa mainittujen tavoitteiden mukaan, ja siinä mainitaan kirjeenvaihto tai osoitteiston pitäminen esimerkkeinä luonnollisen henkilön suorittamasta tietojenkäsittelystä yksinomaan yksityisissä tai henkilökohtaisissa asioissa. Tästä ilmenee, että tämän toisen poikkeuksen on tulkittava koskevan ainoastaan toimintaa, joka kuuluu yksityisen henkilön yksityis- tai perhe-elämään.²²

40. Näin ollen myöskään direktiivin 95/46 3 artiklan 2 kohdan toista luetelmakohtaa ei voida soveltaa Buividsin toimintaan. Videotallenteen julkaiseminen internetissä ei kuulunut hänen yksityis- tai perhe-elämäänsä. Julkaiseminen merkitsi päinvastoin sitä, että tiedot saatettiin ennalta määrittelemättömän henkilöryhmän saataville ja tietoon.

41. Katson näin ollen, että sellainen toiminta kuin työpaikallaan tehtäviään hoitaneiden poliisien kuvaaminen ja tallentaminen sekä videotallenteen julkaiseminen myöhemmin internetissä on direktiivin 95/46 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua osittain tai kokonaan automatisoitua tietojenkäsittelyä.

Toinen kysymys

42. Toisella kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii varmistamaan, olisiko Buividsin toimien kaltaisten toimintojen katsottava kuuluvan direktiivin 95/46 9 artiklassa tarkoitettujen journalistisia tarkoituksia koskevan poikkeuksen soveltamisalaan.

43. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa ennakkoratkaisupyynnössään, että jos Buivids olisi tehnyt ja julkaissut videotallenteensa journalistisia tarkoituksia varten asiaa koskevien kansallisten oikeussääntöjen mukaisesti, hänen toimintoihinsa ei olisi sovellettu henkilötietojen suojasta annetun lain 8 §:ssä säädettyjä edellytyksiä, joissa rekisterinpitäjä veloitetaan ilmoittamaan rekisteröidy(i)lle videotallenteen suunniteltu tarkoitus siten kuin kyseisessä säännöksessä edellytetään.

20 Tuomio 27.9.2017, Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725, 38 kohta).

21 Tuomio 27.9.2017, Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725, 36 ja 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

22 Tuomio 16.12.2008, Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia (C-73/07, EU:C:2008:727, 43 ja 44 kohta).

44. Tältä osin huomautan, että jäsenvaltioiden on pannessaan täytäntöön direktiivejä, kuten direktiivin 95/46, huolehdittava siitä, että kansallisten oikeussääntöjen tulkinnalla voidaan varmistaa unionin oikeusjärjestyksessä suojattujen eri perusoikeuksien välinen asianmukainen tasapaino. Jäsenvaltioiden viranomaisten ja tuomioistuinten on pannessaan täytäntöön direktiivien noudattamisen edellyttämiä kansallisia toimenpiteitä tulkittava kansallista oikeuttaan mainittujen direktiivien mukaisesti, ja niiden on tämän lisäksi myös varottava nojautumasta sellaiseen kansallisten oikeussääntöjen tulkintaan, joka johtaisi ristiriitaan mainittujen perusoikeuksien kanssa tai muiden unionin oikeuden yleisten periaatteiden, kuten suhteellisuusperiaatteen, kanssa.²³

45. Unionin tuomioistuin on jo todennut, että 9 artiklaa on tulkittava siten, että otetaan huomioon direktiivissä 95/46 asetetut tavoitteet ja siinä säädetty järjestelmä.²⁴ Direktiivin 1 artiklassa tehdään selväksi, että kyseisiin tavoitteisiin sisältyvät henkilötietojen vapaan liikkuvuuden salliminen sekä henkilöiden perusoikeuksien ja -vapauksien, erityisesti yksityisyyttä koskevan oikeuden, suojaaminen henkilötietojen käsittelyssä. Kyseisen direktiivin 9 artiklasta ilmenee, miten nämä kaksi tavoitetta on sovittava yhteen. Jäsenvaltiot ovat velvollisia luomaan tarvittavan tasapainon.²⁵

46. Direktiivin 95/46 lainsäädäntöhistoriasta ilmenee, että journalistisia tarkoituksia koskevaa poikkeusta on sovellettava suppeasti. Direktiivin 95/46 9 artiklan nykyinen sanamuoto ei sisällynyt komission alkuperäiseen ehdotukseen.²⁶ Se lisättiin lähes viiden vuoden kuluttua ehdotuksen tekemisestä Euroopan parlamentin esittämien tarkistusten perusteella sen selkeyttämiseksi, että jäsenvaltioiden olisi säädettävä poikkeuksista ja vapautuksista vain, jos ne osoittautuvat välttämättömiksi yksityisyyttä koskevan oikeuden ja ilmaisuvapautta koskevien sääntöjen yhteensovittamisessa.²⁷

47. Direktiivin 95/46 9 artikla voidaan jakaa kahteen osaan. Ensimmäisen osan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä poikkeuksista ja vapautuksista muun muassa henkilötietojen käsittelyn laillisuutta koskevista yleisistä säännöistä, joista säädetään esimerkiksi kyseisen direktiivin 6 ja 7 artiklassa. Toisessa osassa korostetaan, että tällaiset poikkeukset ja vapautukset voidaan sallia ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten toteutettavassa henkilötietojen käsittelyssä *ainoastaan* siltä osin kuin ne osoittautuvat välttämättömiksi yksityisyyttä koskevan oikeuden ja ilmaisuvapautta koskevien sääntöjen yhteensovittamisessa.²⁸

48. Unionin tuomioistuin on jo todennut selvästi, että ilmaisua ”journalistiset tarkoitukset” olisi tulkittava laajasti ilmaisuvapautta koskevan oikeuden yhteydessä,²⁹ ja määrittänyt joitakin perusteita, jotka on otettava huomioon. Journalismi ei ensinnäkään rajoitu joukkotiedotusrytiksiin, vaan sen piiriin kuuluvat kaikki journalismia harjoittavat henkilöt. Toiseksi se, tuottaako kyseessä oleva journalismi voittoa, ei ole ratkaiseva peruste. Kolmanneksi tiedon levittämisen keinot muuttuvat ja kehittyvät: näin ollen ei ole merkityksellistä, käsitelläänkö ja siirretäänkö tietoja perinteisin, jopa vanhanaikaisin keinoin (esimerkiksi paperilla tai radioaaltojen välityksellä) vai nykyaikaisemmalla menetelmällä (kuten lataamalla tiedot internetiin). Kyseisten perusteiden mukaan toimintoja voidaan pitää journalistisina toimintoina, jos niiden tarkoituksena on tietojen, mielipiteiden tai ajatusten ilmaiseminen yleisölle.³⁰

23 Tuomio 29.1.2008, Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, 68 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

24 Tuomio 16.12.2008, Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia (C-73/07, EU:C:2008:727, 50–53 kohta).

25 Ks. direktiivin 95/46 johdanto-osan 17 ja 37 perustelukappale.

26 KOM(90) 314 lopullinen, 13.9.1990. Alkuperäiseen ehdotukseen sisältyi 19 artiklan luonnos, jossa jäsenvaltioille myönnettiin oikeus poiketa direktiivin säännöksistä lehdistön ja audiovisuaalisen median osalta siltä osin kuin se on välttämätöntä henkilöiden yksityisyyttä ja ilmaisuvapautta koskevien perusoikeuksien yhteensovittamisessa. Kyseistä ehdotusta muutettiin kahdesti seuraavilla komission ehdotuksilla: KOM(92) 422 lopullinen, 15.10.1992 ja KOM(95) 375 lopullinen, 18.7.1995.

27 Ks. päätös neuvoston vahvistamasta yhteisestä kannasta yksilön suojausta henkilötietoja käsiteltäessä ja tällaisten tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin hyväksymiseksi (C4-0051/95 – 00/0287(COD) (EYVL 1995, C 166, s. 105).

28 Poikkeus kattaa myös taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten toteutettavan henkilötietojen käsittelyn, jolla ei ole merkitystä pääasiassa: ks. myös edellä tämän ratkaisuehdotuksen 10 kohta.

29 Tuomio 16.12.2008, Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia (C-73/07, EU:C:2008:727, 56 kohta).

30 Tuomio 16.12.2008, Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia (C-73/07, EU:C:2008:727, 58–61 kohta).

49. Sisältyvätkö Buividsin toimien kaltaiset henkilön toiminnot direktiivin 95/46 9 artiklassa tarkoitettuun journalististen tarkoitusten käsitteeseen?

50. Buivids, jota Portugalin ja Ruotsin hallitukset tukevat, väittää, että hänen toimintansa voi kuulua 9 artiklan soveltamisalaan ja ettei häneen sovelleta kyseisen direktiivin II luvun säännöksiä. Tšekki ja Puola sitä vastoin katsovat, ettei 9 artiklaa voida soveltaa käsiteltävässä asiassa. Itävalta, Italia ja komissio väittävät, että kansallisen tuomioistuimen asiana on lopulta arvioida, voidaanko journalistisia tarkoituksia koskevaa poikkeusta soveltaa. Latvia väittää, että vaikka Buividsin toiminta ei kuulu direktiivin 95/46 soveltamisalaan, siihen sovelletaan asian kannalta merkityksellisiä kansallisia oikeussääntöjä.

51. Käsiteltävässä asiassa kyseessä olevat tietojen luovuttamisen tavoitteet ovat selvästikin tosiseikkoja koskevia kysymyksiä, joiden ratkaiseminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä. Unionin tuomioistuimen olisi tulkitsemalla direktiivin 95/46 9 artiklaa kuitenkin tarjottava ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle tarvittavat edellytykset tämän arvioinnin tekemiseen. Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaavien määräysten (8 ja 10 artiklan) tulkintaa koskeva Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö tarjoaa joitakin hyödyllisiä viitekohtia.

52. Tulkittessaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on näin ollen todennut, että ”käyttäjien mahdollisuus ilmaista itseään internetissä tarjoaa ennennäkemättömän ilmaisuvapauden käyttöympäristön” ja että uutisten ja kommenttien julkaiseminen internetsivustolla on journalistista toimintaa.³¹ Kyseinen tuomioistuin on toistuvasti myöntänyt tiedotusvälineiden elintärkeän roolin helpotettaessa ja edistettäessä kansalaisten oikeutta vastaanottaa ja välittää tietoja ja ajatuksia.³² Se on myös todennut seuraavaa: ”– – erilaisten julkisen keskustelun foorumien luomiseen liittyvä tehtävä [ei] rajoitu [perinteiseen] lehdistöön – – kun otetaan huomioon internetin tärkeä rooli edistettäessä kansalaisten uutisten saantia ja helpotettaessa tiedon levitystä – –, bloggaajien ja sosiaalisen median kuuluisien käyttäjien tehtävä voidaan myös rinnastaa ’julkisten vahtikoirien’ [rooliin] siltä osin kuin on kyse [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 10 artiklassa määrätystä suojelusta.”³³

53. Näin ollen nähdäkseni on selvää, että henkilön, joka harjoittaa niin sanottua kansalaisjournalismia keräämällä ja levittämällä tietoja luovuttaakseen kansalaisille tietoja, mielipiteitä tai ajatuksia, voidaan katsoa käsittelevän henkilötietoja 9 artiklassa tarkoitettuja journalistisia tarkoituksia varten.³⁴

54. En siksi yhdy Tšekin ja Portugalin esittämiin näkemyksiin siltä osin kuin ne väittävät, että journalismi merkitsee aina väistämättä jonkinlaista muodollisuutta ja ammatillisia menettelyjä tai valvontaa. Tämä on voinut aiemmin pitää yleisesti paikkansa, mutta tekniikan kehittymisen ja sosiaalisten tapojen muuttumisen vuoksi journalismin käsitettä ei voida enää rajoittaa säännellyn ammatin käsitteeseen.³⁵

31 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 16.6.2015, Delfi AS v. Viro (CE:ECHR:2015:0616JUD006456909, 110 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja 112 kohta).

32 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 8.11.2016, Magyar Helsinki Bizottság v. Unkari (CE:ECHR:2016:1108JUD001803011, 165 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 8.11.2016, Magyar Helsinki Bizottság v. Unkari (CE:ECHR:2016:1108JUD001803011, 166 ja 168 kohta).

34 Ks. edellä alaviite 30.

35 Ks. ”The rise of citizen journalism”, *Guardian*, 11.6.2012. Financial Times -lehti nimesi vuonna 2017 vuoden henkilöksi Susan Fowlerin, nuoren yhdysvaltalaisen naisen, joka toi julki seksuaalisen häirinnän Uber-yrityksessä paljastamalla kokemuksensa blogissa ja inspiroi naisia kertomaan omista kokemuksistaan. Journalismi ei myöskään ennen internetiaikakautta rajoittunut muodollisesti tiettyyn ammattiin. Esimerkiksi Neuvostoliitossa ja sen vaikutuspiiriin kuuluneissa valtioissa käytössä ollut salainen samizdat-järjestelmä, jossa kirjallisuutta painettiin ja levitettiin yksityisesti hallituksen sensuurin kiertämiseksi, mahdollisti tavallisten henkilöiden mielipiteiden ilmaisun.

55. Tästä ei kuitenkaan missään tapauksessa seuraa, että *mitä tahansa* internetissä materiaalia julkaisevan henkilön tunnistettavissa olevaa henkilöä koskevien tietojen paljastamista pidetään journalismina ja että sen katsotaan siten kuuluvan direktiivin 95/46 9 artiklassa säädetyn poikkeuksen soveltamisalaan. Kyseisessä säännöksessä todetaan selvästi, että journalistisia tarkoituksia koskevaa poikkeusta sovelletaan ainoastaan siinä määrin kuin se osoittautuu välttämättömäksi yksityisyyttä koskevan oikeuden ja ilmaisuvapautta koskevien sääntöjen yhteensovittamisessa ja että henkilötietoja voidaan käsitellä *ainoastaan* journalistisia tarkoituksia varten.

56. Mihin raja pitäisi sitten vetää?

57. Muistutan tässä yhteydessä, että direktiivin 95/46 9 artiklassa jäsenvaltiot veloitetaan suoraan luomaan oikea tasapaino näiden kahden keskenään kilpailevan perusoikeuden – yksityisyyden suojan ja ilmaisuvapauden – välille. Unionin tuomioistuin voi ja sen pitäisi antaa tarvittavat ohjeet varmistaakseen unionin lainsäätäjän vahvistamien periaatteiden oikean ja yhdenmukaisen soveltamisen kansallisten tuomioistuinten valvonnassa. Seuraava lähestymistapa voi nähdäkseni olla hyödyllinen.

58. Kansallisen tuomioistuimen olisi ensinnäkin kussakin yksittäistapauksessa tutkittava, välitettiinkö käsitellyillä tiedoilla oleellista aineistoa siten, että sitä voidaan tuomioissa Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia³⁶ käytettyjen arviointiperusteiden mukaisesti pitää ”tietojen, mielipiteiden tai ajatusten ilmaisemisena yleisölle”. Ennakkoratkaisupyynnöön ei sisälly riittävästi tietoa, jotta unionin tuomioistuin voisi arvioida, täyttikö Buividsin video kyseiset arviointiperusteet, ja kansallisten tuomioistuinten asiana on esittää tarvittavat tosiseikkoja koskevat lisätoteamukset.³⁷ Kyseisen oleellisen aineiston puuttuessa video ei missään tapauksessa kuuluisi direktiivin 95/46 9 artiklassa säädetyn journalistisia tarkoituksia koskevan poikkeuksen soveltamisalaan.

59. Toiseksi kansallisen tuomioistuimen olisi määritettävä, toteutettiinkö kyseinen tietojenkäsittely *ainoastaan* journalistisia tarkoituksia varten. Ennakkoratkaisupyynnössä todetaan, ettei Buivids ilmoittanut, missä tarkoituksessa hän teki ja julkaisi videotallenteen. Unionin tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa kuitenkin ehdotettiin, että hän ehkä halusi tuoda esiin poliisin väärinkäytöksen (hyvän, yleisen edun vuoksi harjoitettavan journalismin perinteinen tavoite). Kansallisten tuomioistuinten, jotka yksin arvioivat tosiseikkoja, asiana on myös määrittää, oliko tämä Buividsin tarkoitus ja oliko se hänen ainoa tarkoituksensa. Muiden tekijöiden olemassaolo (kuten usko luontaiseen oikeuteen tallentaa ja julkaista videoita poliiseista pelkästään siitä syystä, että he ovat virkamiehiä, tai pelkkä tirkistelynhalu) tarkoittaisi, ettei peruste ”ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten” täyttynyt. Näin ollen 9 artiklassa säädettyä poikkeusta ei voitaisi soveltaa.

60. Kolmanneksi kansallisen tuomioistuimen on tarkasteltava vaatimusta, jonka mukaan 9 artiklassa säädetty poikkeukset henkilötietojen suojaa koskevista direktiivin tavanomaisista vaatimuksista ovat sallittuja *ainoastaan jos ne osoittautuvat välttämättömiksi* yksityisyyttä koskevan oikeuden ja ilmaisuvapautta koskevien sääntöjen yhteensovittamisessa” (kursivointi tässä). Unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä korostetaan, että perusoikeuskirjan 8 artiklassa taattuun henkilötietojen suojaa koskevaan oikeuteen sovellettavat poikkeukset ja rajoitukset on toteutettava täysin välttämättömän rajoissa ja että niitä on tulkittava suppeasti.³⁸

61. Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ei ole perusoikeuskirjan 8 artiklaa (henkilötietojen suoja) vastaavaa määräystä. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on oikeuskäytännössään rinnastanut kyseisen perusoikeuden Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa taattuun yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta koskevaan oikeuteen ja pitänyt sitä henkilötietojen käsittelyssä turvattavan yksityisyyttä

36 Tuomio 16.12.2008 (C-73/07, EU:C:2008:727); ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 48 kohta.

37 Ennakkoratkaisupyynnön esitti ylin oikeusaste, joten saattaa olla tarpeen siirtää asia alemmalle oikeusasteelle tosiseikkojen toteamista varten.

38 Tuomio 11.12.2014, Rynes (C-212/13, EU:C:2014:2428, 28 ja 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

koskevan oikeuden täsmällisempänä ilmentymänä.³⁹ Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 ja 10 artiklan tasapainottamista koskevat Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot muodostavat näin ollen kehyksen henkilötietojen yksityisyyttä ja ilmaisuvapautta koskevien perusoikeuksien yhteensovittamiselle, joka on direktiivin 95/46 9 artiklassa edellytetty tehtävä.

62. Tasapainottamisesta, joka kansallisten viranomaisten (ja kansallisten tuomioistuinten) on tehtävä näiden kahden oikeuden yhteensovittamiseksi, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 ja 10 artiklassa taattuja oikeuksia on lähtökohtaisesti kunnioitettava samassa määrin.⁴⁰ Merkityksellisiksi toimiksi on toistaiseksi määritetty i) yleisesti kiinnostavaan keskusteluun osallistumisen tutkiminen, ii) henkilön, johon kyseiset toimenpiteet vaikuttavat, kuuluisuuden arviointi, iii) julkaisun aiheen tarkastelu, iv) kyseisen henkilön aiemman toiminnan tutkiminen, v) julkaisun sisällön, muodon ja seurausten tarkastelu sekä vi) olosuhteiden, joissa tiedot on hankittu, huomioon ottaminen.

63. Selvittäessään, koskiko yksityiselämään liittyviä seikkoja paljastava julkaisu myös yleisesti kiinnostavaa kysymystä, kyseinen tuomioistuin on ottanut huomioon kysymyksen tärkeyden yleisölle ja luovutettujen tietojen luonteen. Lisäksi yleisesti kiinnostavia ovat yleensä asiat, jotka vaikuttavat yleisöön siinä määrin, että se voi oikeutetusti olla kiinnostunut niistä, jotka herättävät sen huomion tai jotka koskevat sitä merkittävässä määrin erityisesti siksi, että ne vaikuttavat kansalaisten hyvinvointiin tai yhteisön elämään.⁴¹ Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että internetissä julkaistavat sisällöt ja viestit voivat varmasti todennäköisemmin aiheuttaa vahinkoa ihmisoikeuksien ja -vapauksien, erityisesti yksityiselämän kunnioittamista koskevan oikeuden, käytölle kuin vanhanaikaisempaa tekniikkaa, kuten painettuja tiedotusvälineitä, käyttävä lehdistö.⁴²

64. Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimelle ei ole esitetty ennakkoratkaisupyyntöä riittäviä tietoja. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, ettei Buividsin videotallenteella näytetä ajankohtaisia uutisia tai poliisin laitonta toimintaa, eikä se mainitse, että joku videolla tunnistettavissa olevista poliiseista olisi julkisuuden henkilö. Yhdenkään kyseessä olevan henkilön aiemmasta toiminnasta ei anneta tietoja. Videon asiasisältönä näyttää olevan ainoastaan se, että Buivids oli poliisiasemalla häntä koskeneen hallinnollisen menettelyn yhteydessä. Buivids teki videotallenteensa avoimesti mutta ei ilmoittanut rekisteröidyille (poliiseille) kuvauksen tarkoitusta. Buivids vahvisti istunnossa, ettei hänellä ollut heidän nimenomaista suostumustaan kuvaamiseen eikä myöhempään julkaisemiseen internetissä.

65. On selvää, että julkaisemalla videotallenteensa internetsivustolla Buivids loukkasi rekisteröityjen perusoikeutta yksityisyyteen. Hän ei tehnyt mitään rajoittaakseen tämän loukkaamisen laajuutta esimerkiksi sumentamalla heidän kasvonsa tai muuttamalla heidän äänensä ennen videon julkaisemista.

66. Unionin tuomioistuimen saatavilla olevien vähäisten tietojen perusteella mielestäni on todennäköistä, etteivät sen arvioimiselle, pitäisikö tiedonvälityksen vapautta koskevan oikeuden olla tiettyssä tapauksessa ensisijainen yksityisyyttä ja henkilötietojen suojaa koskevaan oikeuteen nähden, aiemmin määritetyt perusteet täytyneet. Korostan kuitenkin, että kansallisten tuomioistuinten asiana on saattaa tarvittavien tosiseikkojen selvittämisprosessi päätökseen ja toteuttaa sen perusteella käsiteltävän asian lopullinen arviointi.

39 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 27.6.2017, Satakunnan Markkinapörssi Oy ja Satamedia v. Suomi (CE:ECHR:2017:0627JUD000093113, 8–28 kohta). Kyseinen tapaus perustuu tosiseikkoihin, jotka johtivat 16.12.2008 annettuun yhteisöjen tuomioistuimen tuomioon Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia (C-73/07, EU:C:2008:727). Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa oikeudenkäynti pantiin vireille valituksella nro 931/13. Kyseisen tuomioistuimen neljäs jaosto antoi tuomion 21.7.2015. Valittajan pyyntö asian siirtämisestä suuren jaoston käsiteltäväksi hyväksyttiin 14.12.2015, ja kyseinen jaosto antoi tuomion 27.6.2017.

40 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 16.6.2015, Delfi AS v. Viro (CE:ECHR:2015:0616JUD006456909, 139 kohta).

41 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 27.6.2017, Satakunnan Markkinapörssi Oy ja Satamedia v. Suomi (CE:ECHR:2017:0627JUD000093113, 165, 166 ja 171 kohta).

42 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 16.6.2015, Delfi AS v. Viro (CE:ECHR:2015:0616JUD006456909, 133 kohta).

67. Kattavuuden vuoksi minun olisi käsiteltävä myös Tšekin esittämää väitettä siitä, että Buividsin tietojenkäsittelytoimet ovat laillisia direktiivin 95/46 7 artiklan f alakohdan nojalla. Kyseiseen säännökseen sisältyy tyhjentävä luettelo, johon on rajattu tilanteet, joissa henkilötietojen käsittely voidaan katsoa olevan laillista,⁴³ jos siinä noudatetaan myös direktiivin 6 artiklassa mainittuja tietojen laatua koskevia periaatteita.

68. Direktiivin 95/46 7 artiklan f alakohdan mukaan käsittely täyttää laillisuutta koskevan edellytyksen, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän (käsiteltävässä asiassa Buividsin) tai tiedot saavan sivullisen oikeutetun intressin toteuttamiseksi, paitsi milloin tämän intressin syrjäyttävät rekisteröidyn direktiivin 95/46 1 artiklan 1 kohdan perusteella suojatut intressit ja perusoikeudet ja -vapaudet. Tämä tutkinta edellyttää vastakkaisten oikeuksien ja intressien punnitsemista.⁴⁴

69. Unionin tuomioistuimen direktiivin 95/46 7 artiklan e alakohdan, luettuna yhdessä 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa, tulkinnassa omaksumaa lähestymistapaa voidaan nähdäkseni soveltaa samalla tavoin käsiteltävässä asiassa.⁴⁵ Näin ollen kyseisen direktiivin 7 artiklan f alakohtaa olisi luettava yhdessä 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa.

70. Ennakkoratkaisupyynnön mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, ettei Buivids ilmoittanut rekisteröidyille, mihin erityiseen tarkoitukseen videotallenne tehdään. Tämän toteamuksen perusteella vaikuttaa todennäköiseltä, että täyttymättä jäi ainakin kaksi 6 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyistä kumulatiivisista edellytyksistä, nimittäin se, että tiedot ”kerätään tiettyä nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten”.

71. Edellä esitetyn perusteella direktiivin 95/46 7 artiklan f alakohtaa ei voida soveltaa käsiteltävässä asiassa.

72. Lopuksi korostan, että voi tietenkin olla erityisiä olosuhteita, joissa tutkiva journalismi voi paljastaa vakavia rikkomisia ainoastaan jonkinlaisella salaisella toiminnalla. Tällaiselle tilanteelle on ominaista suuri yleinen intressi tutkimisen ja julkaisemisen sallimiseen (mihin väistämättä sisältyy tietojenkäsittelyä). Tämä kuitenkin edellyttää, että huolellisessa valvonnassa päädytään asianmukaiseen tasapainoon kilpailevien perusoikeuksien välillä. En tutki tätä arkaluonteista asiaa tämän enempää, koska unionin tuomioistuimen tiedossa olevien tosiseikkojen perusteella se ei nähdäkseni ole merkityksellinen käsiteltävässä asiassa.

73. Jos henkilö, joka ei ole ammatiltaan toimittaja, tekee videotallenteita, jotka hän julkaisee internetsivustolla, nämä videotallenteet voivat nähdäkseni kuulua direktiivin 95/46 9 artiklassa tarkoitettuun ilmaisuun ”journalistiset tarkoitukset”, jos osoitetaan, että kyseinen toiminta toteutettiin ainoastaan tällaisia tarkoituksia varten. Kyseisen säännöksen mukaan kansallisten viranomaisten asiana on kansallisten tuomioistuinten valvonnassa tutkia ja sovittaa yhteen rekisteröidyn/rekisteröityjen perusoikeudet yksityisyyteen henkilötietojen käsittelyssä ja rekisterinpitäjän perusoikeus ilmaisuvapauteen. Tätä tasapainottamista tehdessään kyseisten viranomaisten olisi otettava huomioon, i) edistääkö paljastettu aineisto yleisesti kiinnostavaa keskustelua, ii) henkilö(ide)n, johon/joihin kyseiset toimenpiteet vaikuttavat, kuulumisuus, iii) julkaisun aihe, iv) kyseisen henkilön aiempi toiminta, v) kyseessä olevan julkaisun sisältö, muoto ja seuraukset sekä vi) olosuhteet, joissa tiedot on hankittu.

43 Tuomio 27.9.2017, Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725, 104 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; ks. myös 105 kohta).

44 Tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 Tuomio 27.9.2017, Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725, 110 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), ks. myös julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus kyseisessä asiassa (EU:C:2017:253, 106 kohta).

Ratkaisuehdotus

74. Kaiken edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Augstākā tiesan esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

- Sellainen toiminta kuin työpaikallaan tehtäviään hoitaneiden poliisien kuvaaminen ja tallentaminen sekä videotallenteen julkaiseminen myöhemmin internetissä on yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua osittain tai kokonaan automatisoitua tietojenkäsittelyä.
- Jos henkilö, joka ei ole ammatiltaan toimittaja, tekee videotallenteita, jotka hän julkaisee internetsivustolla, nämä videotallenteet voivat kuulua direktiivin 95/46 9 artiklassa tarkoitettun ilmaisun ”journalistiset tarkoitukset” alaan, jos osoitetaan, että kyseinen toiminta toteutetaan ainoastaan tällaisia tarkoituksia varten.
- Kussakin yksittäistapauksessa direktiivin 95/46 9 artiklan mukaan kansallisten viranomaisten asiana on kansallisten tuomioistuinten valvonnassa tutkia ja sovittaa yhteen rekisteröidyn/rekisteröityjen perusoikeudet yksityisyyteen henkilötietojen käsittelyssä ja rekisterinpitäjän perusoikeus ilmaisuvapauteen. Tätä tasapainottamista tehdessään kyseisten viranomaisten olisi otettava huomioon, i) edistääkö paljastettu aineisto yleisesti kiinnostavaa keskustelua, ii) henkilö(ide)n, johon/joihin kyseiset toimenpiteet vaikuttavat, kuullisuus, iii) julkaisun aihe, iv) kyseisen henkilön aiempi toiminta, v) kyseessä olevan julkaisun sisältö, muoto ja seuraukset sekä vi) olosuhteet, joissa tiedot on hankittu.